

Nr 242.

Av herr **Lindhagen**, om undervisning å den föreslagna nyspråkliga linjen i spanska språket och esperanto.

I en föregående motion (nr 241) om likvärdig fostran för all ungdom i landet har förmenats, att för ett sådant mål måste en rikligare linjedelning för gymnasium än nu inrättas. I förslaget har bibehållits de nuvarande latin- och reallinjerna. Därtill har lagts en tredje nämligen »en nyspråklig linje, d. v. s. en linje, som skulle förlägga studiets centrum till vissa av de levande kulturspråken». Enligt de sakkunniga skulle denna senare linje stödja »den för svensk ungdom så välbehövligen formella skolningen», vilken denna linjes lärjungar sägas skola förvärva genom studiet av de moderna språken. Detta, enligt mitt förstånd, dunkla tal är så mycket mer förvånande, som någon formell skolning väl ej kan förvärfvas genom studier av språk, som äro översvämmade med undantag och all slags oregelbundenhet (jfr. nedan om skolning med esperanto).

Propositionen (sid. 190—193) förordar den nya linjen på ett begripligt sätt. Den anses motsvara behoven hos den begåvningstyp, som synes i stor utsträckning förefinnas bland kvinnlig ungdom. Dessutom skall den tjäna våra internationella förbindelser, och för ändamålet förordas framsynt, att ryskan skall kunna tillätas såsom studieämne vid några läroverk i landet.

Under nuvarande vidriga språkförhållanden har denna linje sitt berättigande såsom ett nödankare i vår internationella samfärd, uti vilken vårt modersmål ej skänker oss någon avsevärd vägledning. Första frågan blir då, om det ej vore rådligt att något utvidga ankarfästena. Det finnes ännu ett språk, som imponerar genom sin kvantitativa betydelse, nämligen spanskan. Det dominerar, utom hemlandet, Syd- och Centralamerika samt talas näst engelskan av det största antalet medlemmar inom den europeiska rasen. Det lär vara ett klart och enkelt byggt språk, vackert, talas såsom det skrives och är en ättling av det gamla latinet. För oss kan det få särskild betydelse genom vårt behov av emigration. Det kan ifrågasättas, om icke de förnämsta emigrationsmöjligheterna för oss snart nog bliva de sydamerikanska högländerna. Även spanskan borde sålunda kunna åtminstone i något läroverk få studeras av lärjungar, som önska att tillägna sig det.

Propositionen glömmem emellertid, såsom vanligt är, svenskarnas nu viktigaste språkliga angelägenhet, nämligen världsspråket. Det talas om resultatet av försök i nya elementarskolan med ryska. Men varför icke också intressera oss för de lyckliga försök, som gjorts i Beskowska skolan med esperanto och talrikt i den övriga världen även officiellt, med undantag

mest för Skandinavien. I utlandet gjorda undersökningar i allmänna skolor och bland annat även av engelska ecklesiastikdepartementet ådagalägga, att värdefull »formell skolning» vinnes i språkavseende företrädesvis genom studier av det levande världsspråket esperanto. Barn, som inhämtat detta språk, få sedan lättare att lära de krångliga språken, säges det.

Det vore verkligen på tiden, att när en ny aera inledes med en ny språklig linje på gymnasierna vår officiella värld ägnade någon omtanke åt vårt folks självständighet och vitalaste intressen, såvitt på språkfrågan ankommer. Om världsspråket har jag dristat mig erinra i riksdagsmotioner från och med år 1911. Utförligt har saken belysts genom motionerna år 1926 (nr 222) och år 1927 (nr 197), vilken senare bär mottot: »Förtryckta språk i alla länder, förenen Eder».

På grund härav hemställes,

att riksdagen med anledning av propositionen om det högre skolväsendet ville besluta eller hos Kungl. Maj:t till övervägande förorda, att inom den nyspråkliga linjen beredes någon plats:

- 1) för spanska språket, och
- 2) framför allt för esperanto, som sedan årtionden utgör ett levande, inom de flesta länder talat, lättlärt och logiskt världsspråk.

Stockholm den 18 mars 1927.

Carl Lindhagen.